

Горінов П. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент, заслужений працівник соціальної сфери України,
директор Навчально-наукового інституту права та політології,
професор кафедри приватного права та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
<https://orcid.org/0000-0002-8294-2784>*

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

YOUTH POLICY IN UKRAINE AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT

У статті узагальнено молодіжну політику в Україні як об'єкт адміністративно-правового забезпечення, що включає нормативну, інституційну та процедурну складові. Визначено, що поняття об'єкта в правовому, загальнонауковому та мовознавчому аспектах відображає ту частину соціальної реальності, на яку спрямовані регулятивні чи охоронні дії. Молодіжна політика представлена як комплексна система суспільних відносин, що потребує публічно-владного впливу, організаційної координації, належного фінансування та правової підтримки з боку органів державної влади та громадянського суспільства. Зазначено, що її забезпечення реалізується через сукупність нормативних приписів, механізмів стратегічного планування, процедур фінансування, адміністративного нагляду, моніторингу та інструментів участі громадськості. Особлива увага приділяється ролі молоді як повноправного учасника управлінських процесів, що вимагає переходу від директивного моделювання до партнерської взаємодії на основі принципів участі, довіри та відкритості. Висвітлено необхідність синхронізації дій між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, профільними установами, молодіжними організаціями та недержавним сектором. Проаналізовано актуальні виклики, зокрема демографічні зміни, еміграційні процеси, безпекові загрози, цифрові трансформації та зростання інформаційного навантаження на молодість. Підкреслено важливість забезпечення правової визначеності, прозорості, підзвітності, рівного доступу до ресурсів і ефективного моніторингу реалізації політики на всіх рівнях. Акцентовано на потребі вдосконалення чинної нормативної бази, усунення фрагментарності, уніфікації термінології та запровадження чітких процедур контролю за реалізацією стратегічних документів. Зазначено, що молодіжна політика є важливою складовою сучасного публічного адміністрування, від ефективності якої залежить соціальна сталість, демократичний розвиток держави та активне залучення молоді до суспільних трансформацій.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, безпечне середовище, інституційна координація, інтеграція молоді, моніторинг, молодіжна політика, нормативна база, партнерська взаємодія, публічне адміністрування, регулювання, самореалізація, стратегічне планування, суспільні відносини, фінансування, участь молоді.

The article summarizes youth policy in Ukraine as an object of administrative and legal support, which includes normative, institutional, and procedural components. It is determined that the concept of an "object" in legal, general scientific, and linguistic aspects reflects the part of social reality subject to regulatory or protective influence. Youth policy is presented as a complex system of social relations requiring public authority involvement, organizational coordination, appropriate funding, and legal support from government bodies and civil society. It is noted that its implementation is carried out through a set of normative provisions, strategic planning mechanisms, financing procedures, administrative supervision, monitoring, and public participation instruments. Particular attention is paid to the role of youth as a full participant in management processes, which requires a shift from directive modeling to partnership interaction based on the principles of participation, trust, and openness. The need for synchronization of actions between executive authorities, local self-government, specialized institutions, youth organizations, and the non-governmental sector is emphasized. Current challenges are analyzed, in particular demographic changes, emigration processes, security threats, digital transformations, and increasing informational pressure on youth. The importance of ensuring legal certainty, transparency, accountability, equal access to resources, and effective monitoring of policy implementation at all levels is highlighted. The need to improve the existing normative framework, eliminate fragmentation, unify terminology, and introduce clear control procedures for implementing strategic documents is emphasized. Youth policy is defined as an

essential component of modern public administration, the effectiveness of which determines social stability, democratic development of the state, and the active involvement of youth in societal transformations.

Key words: *administrative and legal support, civic engagement, institutional coordination, legal framework, monitoring, partnership interaction, public administration, regulation, safe environment, self-realization, social relations, strategic planning, transparency, youth integration, youth policy.*

Вступ. Сучасні трансформації українського суспільства, спричинені як внутрішніми, так і зовнішніми викликами, зумовлюють зростання уваги до проблем молоді як стратегічного ресурсу національного розвитку. Молодіжна політика, спрямована на створення умов для самореалізації, соціальної активності та інтеграції молодого покоління в усі сфери суспільного життя, набуває особливого значення в умовах децентралізації, цифровізації та воєнного стану. Проте реалізація цієї політики стикається з низкою проблем: від фрагментарності нормативного забезпечення до відсутності ефективних механізмів координації та контролю. В таких умовах виникає об'єктивна потреба в осмисленні молодіжної політики не лише як напряму державної політики, а й як цілісного об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Адміністративно-правовий аспект молодіжної політики досліджується сьогодні з позицій забезпечення ефективного публічного управління, впровадження участі, прозорості та підзвітності у взаємодії держави з молодим поколінням. Проте в українському правовому полі досі зберігається розрив між задекларованими принципами та реальною практикою їх реалізації. Значна частина нормативних актів має декларативний характер і не передбачає чітких механізмів втілення. Водночас інституційна структура, що покликана реалізовувати молодіжну політику, характеризується неузгодженістю повноважень та низьким рівнем взаємодії між суб'єктами.

Проблематика адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики полягає також у відсутності єдиної концептуальної рамки, що окреслювала б її як об'єкт публічного адміністрування. Досі не сформовано уніфікованого підходу до термінології, вікових меж, інструментів фінансування, порядку реалізації та оцінювання ефективності політик. Таке становище зумовлює потребу у створенні системного бачення молодіжної політики як правової

категорії, що охоплює як нормотворчі, так і процедурні та інституційні компоненти. Потребує осмислення і статус молоді як повноправного учасника адміністративних правовідносин, що дозволить відійти від ієрархічної моделі до рівноправної взаємодії у форматі партнерства.

У цьому контексті молодіжна політика постає як не лише соціальна категорія, а й як об'єкт правового аналізу, що включає в себе нормативні приписи, процедурні алгоритми, інституційну структуру та механізми контролю. Її адміністративно-правове осмислення дозволяє системно визначити роль держави, місцевого самоврядування, громадськості та самої молоді у процесі формування та реалізації політики.

Актуальність дослідження зумовлюється також потребою в реагуванні на сучасні соціальні ризики, які безпосередньо впливають на молодь: масова еміграція, збройна агресія, інформаційна війна, нестабільність ринку праці, нерівний доступ до освіти та ресурсів. Молодіжна політика в такому контексті повинна забезпечити не лише захист, а й розвиток, підтримку ініціатив і створення простору для самореалізації молодих громадян. Її ефективність прямо впливає на стійкість соціального порядку, згуртованість громади та демократичну легітимність державних інституцій. Тому її адміністративно-правове забезпечення потребує переосмислення в контексті сучасних викликів, із урахуванням міжнародного досвіду та принципів публічного управління.

Огляд останніх досліджень. До наукових викликів адміністративно-правового забезпечення молодіжної політики в Україні свою увагу у різних аспектах досліджень зосереджували вчені Л. Авраменко, В. Андрущенко, Д. Андрєєва, А. Берlach, Я. Біляєв, О. Блиндюк, Є. Бородін, В. Галунько, П. Горінов, І. Грицай, Ю. Гришина, П. Діхтієвський, Р. Драпушко, Н. Драпушко, В. Фелика, М. Жук, О. Ільюк, Л. Малюга, О. Петришин, Г. Смокова, М. Цвік, В. Чернишова та ін. У своїх працях вони

висвітлювали нормативно-правові основи, організаційні механізми, інституційні складові, участь молоді в ухваленні рішень та інші важливі аспекти публічного адміністрування в молодіжній сфері. Проте, поза межами їх наукового аналізу залишилися низка важливих адміністративно-правових та соціальних проблем інституційної підтримки молоді, зокрема в умовах воєнного стану.

Мета статті полягає в тому щоб розкрити зміст і сутність молодіжної політики в Україні, як об'єкту адміністративно правового забезпечення.

Виклад основних положень. Поняття «об'єкт» у мовознавчому та загальнонауковому вжитку охоплює кілька взаємопов'язаних змістових площин. Насамперед це онтологічна категорія, яка позначає частину зовнішньої дійсності, що може бути пізнана, описана або змодельована суб'єктом. У методологічному сенсі «об'єкт» виступає тією стороною реальності, на яку спрямовано дослідницький чи практичний інтерес, що відрізняє його від «суб'єкта», який пізнає або діє. У прикладних дисциплінах поняття конкретизується як одиниця, доступна організованому впливу: це може бути матеріальна структура, процес чи сукупність правовідносин, що підлягають регулюванню або охороні [1]. В контексті нашого наукового аналізу більш доречним є друге словникове тлумачення, в якому «об'єкт» розуміють як явище, предмет або особу, на які спрямовані регулятивні чи охоронні дії, а вужче – як предмет спеціальної компетенції та дослідження. Саме таке розуміння дозволяє точно визначити, на що спрямовується правове врегулювання, кого або що охоплює юрисдикція норми та які межі відповідальності або охорони встановлює законодавець.

У теорії права в контексті об'єктивного і суб'єктивного права, об'єктом виступає форма правового регулювання: для об'єктивного – це система норм. Такий об'єкт не є статичним, він включає в себе комплекс правомочностей, які реалізуються через «право-поведінку», «право-вимагання» та «право-домагання». У межах функцій права об'єктом виступають суспільні відносини, що регулюються або охороняються через юридичні механізми. Функції права, як-от регулятивна і охоронна, спрямовані саме

на ці об'єкти впливу, тобто на впорядкування поведінки учасників соціальної взаємодії. При розгляді сутності права та його теоретичних вчень об'єктом стають як норми позитивного права, так і соціальні явища, які ці норми формалізують. Різні теорії права (природна, психологічна, соціологічна, нормативістська) формують уявлення про об'єкт як про сферу застосування права, що включає індивідуальні вольові прояви, емоційні переживання, інституційні практики або економічну базу. З позиції соціологічного підходу, об'єкт права – це правовідносини в дії, а не лише закріплені норми. У нормативізмі – це сукупність абстрактних юридичних норм, ізольованих від соціального контексту. У марксистському підході – це відносини між класами, що знаходять юридичне вираження в праві як інструменті домінуючої сили [2, с. 152–158].

Д. Андрєєва проаналізувала, що молодіжна політика виступає самостійним і комплексним об'єктом адміністративно-правового забезпечення, оскільки охоплює цілу сукупність суспільних відносин, що потребують публічно-владного регулювання. Її зміст визначається законодавчо як «системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю та молодіжним рухом», а отже предметом правового втручання стають умови соціально-економічного, культурного й політичного розвитку молоді генерации. Нормативна основа формується на рівні Конституції, спеціальних законів, підзаконних актів і регіональних програм, що конкретизують напрями державної діяльності. У системі адміністративно-правового регулювання молодіжна політика «матеріалізується» через мережу виконавчих органів – від центрального профільного міністерства до місцевих підрозділів та спеціалізованих служб. Як об'єкт адміністративно-правового забезпечення молодіжна політика передбачає використання владних приписів для досягнення публічно значущих цілей, а саме створення умов для самореалізації молоді й залучення її потенціалу до державотворення [3].

В іншій своїй роботі Д. Андрєєвої молодіжна політика розглядається як комплексний об'єкт публічного регулювання, що охоплює систему адміністративно-правових відносин між суб'єктами та об'єктами державно-

го впливу. Обґрунтовано необхідність чіткого розмежування понять «молодіжна політика» і «державна молодіжна політика», наголошуючи на різному рівні їх правового навантаження. Особливу увагу приділено термінологічній точності та правовим дефініціям, які повинні відображати особливості взаємодії органів державної влади з молоддю та молодіжними об'єднаннями. У межах першого розділу детально аналізується еволюція вітчизняного законодавства у сфері молодіжної політики, виділено три історичні етапи, що формували адміністративно-правове підґрунтя цієї галузі. Підкреслюється наявність суттєвих прогалин у правовому регулюванні, що зумовлює потребу в системному оновленні підходів до нормотворення [4].

Є. Бородін проаналізував державну молодіжну політику в Україні як законодавчо закріплений, пріоритетний і специфічний напрям державної політики, що реалізується через систему адміністративно-правових засобів. Її зміст полягає в створенні організаційних, правових та фінансових умов для соціального становлення молоді, інтеграції її у всі сфери суспільного життя та розвитку потенціалу кожного молодого громадянина. Як об'єкт адміністративно-правового забезпечення, молодіжна політика охоплює низку механізмів: прийняття законів, розроблення цільових програм, формування відповідальних органів, фінансування заходів, моніторинг реалізації. Вона має нормативно закріплену мету, принципи, завдання, напрями, що дозволяє класифікувати її як структурований інструмент публічного адміністрування. Підхід до реалізації державної молодіжної політики у XXI столітті еволюціонує від директивного суб'єкт-об'єктного моделювання до принципу суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що зумовлює потребу в модернізації адміністративно-правового інструментарію [5, с. 33–41].

В. Чернишова доводить, що молодіжна політика в Україні як об'єкт адміністративно-правового забезпечення становить цілісну систему державних рішень і заходів, спрямованих на розвиток потенціалу молодого покоління в соціальній, політичній, економічній, культурній та освітній сферах. Вона виступає одним із пріоритетних напрямів діяльності

публічної адміністрації, оскільки пов'язана з формуванням ідентичності, активності та відповідальності майбутніх громадян. Зміст молодіжної політики охоплює реалізацію прав і свобод молоді, підтримку молодіжних ініціатив, формування патріотизму, сприяння працевлаштуванню, освіті та участі в житті громади. У сучасних умовах значення молодіжної політики в Україні зростає через складні виклики війни, демографічної кризи та соціальної нестабільності. Адміністративно-правове забезпечення у цій сфері має гарантувати реалізацію прав молоді на розвиток, участь і безпеку, а також сприяти формуванню патріотичної свідомості та громадянської зрілості. Особливу увагу приділено формуванню нормативної бази, яка визначає стратегії, програми, засоби координації між органами влади та молодіжними організаціями [6].

Ю. Гришина та Л. Малюга обґрунтували актуальність оновлення державної молодіжної політики України відповідно до нових глобальних і національних викликів, таких як демографічне скорочення молоді, еміграційні настрої, інформаційна війна, збройна агресія та технологічні трансформації. Критично оцінено попередню Стратегію розвитку державної молодіжної політики до 2020 року як лише частково реалізовану, що потребує змістовного переосмислення. Наголошується на декларативності, фрагментарності та суперечностях чинного законодавства, а також на відсутності чітких механізмів реалізації молодіжної політики. З точки зору адміністративно-правового забезпечення, молодіжна політика постає як комплексний об'єкт, що охоплює нормативно-правові, інституційні та процедурні елементи, які мають бути належно закріплені, реалізовані та контрольовані через адміністративні механізми [7].

Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX визначає молодіжну політику як напрям державної політики, що створює соціально-економічні, правові та організаційні умови для інтеграції молоді. У цьому визначенні вона постає об'єктом адміністративно-правового забезпечення, оскільки потребує системної регламентації та координації з боку органів публічного адміністрування. Норми-

тивна конкретизація мети, завдань і пріоритетів формує зміст управлінського впливу та задає критерії ефективності реалізації цієї політики. Принципи рівності, участі молоді, обґрунтованості та міжвідомчої взаємодії встановлюють адміністративні стандарти, які зобов'язують суб'єктів влади діяти прозоро й орієнтуватися на потреби молоді. Адміністративно-правове забезпечення реалізується через чітко окреслені законом компетенції органів публічного адміністрування різних рівнів. Інституційними ланками участі та контролю виступають Національна і молодіжні ради, які забезпечують консультативно-дорадчі процедури та підзвітність органів влади перед молоддю. Фінансові механізми, зокрема грантові програми та діяльність Українського молодіжного фонду, юридично гарантують ресурсне наповнення політики й підлягають адміністративному контролю щодо цільового використання [8].

Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021, поєднує принципи субсидіарності, участі, інклюзивності та рівності можливостей, що у правовій площині відображають засади належного публічного адміністрування. Молодіжна політика в межах Стратегії розглядається не лише як соціальна категорія, а й як адміністративно-правовий об'єкт, оскільки її реалізація здійснюється через організаційно-правові механізми (програми, центри, консультативні органи) та управлінські рішення органів виконавчої влади. Водночас важливу роль у публічному адмініструванні відіграє формування партнерств між державними та недержавними суб'єктами, що вказує на горизонтальний характер управління у цій сфері. Вона ґрунтується на відповідних правових засадах, закріплених у законах і підзаконних актах, що гарантують її інтеграцію в систему національного управління [9].

Висновки. Отже, молодіжна політика як об'єкт адміністративно-правового забезпечення постає багаторівневою категорією, що охоплює нормативну, інституційну та практичну площини. Вона не зводиться лише до системи права норм, а включає організаційні механізми, управлінські процедури та системи координації між органами публічної влади. У правовому

аспекті вона визначається як сфера публічного інтересу, на яку спрямовано регулюючий і охоронний вплив держави. Це вимагає чіткої структуризації правових засобів, що регламентують взаємодію між суб'єктами молодіжної політики. Основною функцією такого регулювання є створення умов для соціального становлення молоді, її участі у суспільному житті та реалізації потенціалу.

Молодіжна політика має комплексний зміст і охоплює систему суспільних відносин, що потребують владного втручання для досягнення публічно значущих результатів. Це стосується таких сфер, як освіта, зайнятість, охорона здоров'я, участь у політичному процесі, культурна ідентичність тощо. У рамках адміністративно-правового регулювання реалізація політики вимагає визначення суб'єктів впливу, їх компетенцій, процедурних повноважень і механізмів контролю. Значну увагу приділено забезпеченню участі молоді як суб'єкта правовідносин, що дозволяє відійти від ієрархічної моделі до партисипативного управління.

У сучасному правовому полі молодіжна політика розглядається як об'єкт, що вимагає системного правового регламентування, включаючи чітко окреслені цілі, принципи, завдання та інструменти реалізації. Правова основа задає рамки і стандарти діяльності публічних органів, що гарантує передбачуваність, прозорість і підзвітність. У межах адміністративно-правового забезпечення застосовуються такі інструменти, як стратегічне планування, фінансування, ліцензування, нагляд і моніторинг. Участь молодіжних рад, фондів і консультативних платформ забезпечує зворотний зв'язок та включення молоді в процес формування рішень. Юридична регламентація забезпечує інтеграцію політики в національну систему управління, формуючи умови для ефективної взаємодії між усіма залученими сторонами.

Молодіжна політика в межах адміністративно-правового регулювання виконує функцію формування безпечного, інклюзивного та стабільного середовища для молодих громадян. Її впровадження здійснюється через механізми органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та партнерств з недержавними структурами. Практика демонструє важливість поєднання вертикального адміністру-

вання з горизонтальною координацією через залучення громадських організацій, благодійних фондів, молодіжних підприємств. Така модель сприяє наближенню послуг до молоді, забезпечуючи їх адресність і ефективність. Адміністративно-правові норми закріплюють процедури взаємодії, фінансування та відповідальності за реалізацію політики.

Молодіжна політика як адміністративно-правовий об'єкт демонструє залежність від якості нормативної бази, ступеня її деталізації та логічної цілісності. Визначення вікових

меж, компетенцій органів влади, термінологічних дефініцій та процедурних гарантій є основою правової визначеності. Недосконалість чинного регулювання проявляється у фрагментарності, неузгодженості норм та відсутності ефективного контролю за реалізацією державних програм. Водночас існуючі стратегічні документи закладають прогресивні засади: участь молоді, прозорість, сервісність, міжвідомчу координацію. Проте без належного законодавчого та інституційного підкріплення ці засади залишаються декларативними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Об'єкт. Словник української мови. Slovnyk.ua. 2025. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=об'єкт>
2. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; *МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ*. Харків, 2018. 416 с.
3. Андрєєва Д. Є. Система адміністративно-правового регулювання в галузі молодіжної політики в Україні. Вісник Запорізького національного університету. 2012. № 1(І). С. 12–16. URL: <https://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-1-2012-1/1.pdf>
4. Андрєєва Д.Є. Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики в Україні: організаційно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Нац. ун-т держ. податк. служби України*. Ірпінь, 2009. 20 с.
5. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації в контексті розвитку : навчальний посібник / Є. І. Бородін. – Дніпро : *Грані*, 2018. 120 с.
6. Чернишова В. Ю. Адміністративно-правове регулювання виховання молоді України в сучасних умовах. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Вип. 4. 2022. С. 176–180. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.26>.
7. Гришина Ю. М., Малюга Л. Ю. Правові засади реалізації молодіжної політики України з урахуванням викликів сучасного світу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2021. № 49. С. 112–116. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.49.24>
8. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 № 1414-IX // *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1414-20>
9. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України; Стратегія від 12 березня 2021 № 94/2021 // *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/94/2021>